



הצעה לפתרון בחינת הבגרות בלשון

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
מרכיב 70% מן הרמה הרגילה

מועד חורף תשפ"ג 2023

מותאם

סמל שאלון: 11241

הפתרון נכתב על ידי מיה צאלח-גפני ואסף גבעתי

חלק ראשון - הבנה והבעה

1. התפיסה המוצגת בפסקה א' היא שטקסי הנימוסים הם ריקים מתוכן, והתנהגות מנומסת היא במהותה התנהגות צבועה ולא "דוגרית". לעומת זאת, בפסקה ה' מתוארות מטרות חיוביות להתנהגות מנומסת, כגון: תוכן, כוונה, רגש והכרה בזולת. הכותב אף מגדיל ואומר בפסקה ה' שהמטרה של הנימוסים היא מבורכת ומשקפת תודעה חיה ונוכחת של השוויון בין בני האדם.

2. א. (1) התנהגות מנומסת היא צבועה ומלאכותית.

(2) ייתכן שהתנהגות מנומסת היא באמת צבועה ומלאכותית, אך מחוות נימוסים מבטאות הכרה בזולת ובמצבו, ויש בהן ערך אמיתי.

ב. לדעתי, כותבי מאמרים 2 ו-3 עשויים בהחלט להסכים לדעתו של כותב מאמר 1. בדומה לכותב מאמר 1, שניהם חושבים שהתנהגות מנומסת אינה מבטאת אותנטיות או כנות בהכרח, אך הם כלי חשוב לתקשורת שאינה פוגענית בין בני אדם. ביסוס ממאמר 2 – "למרות האופי השטחי והצבוע של הנימוס, לעיתים דווקא התנהגות מנומסת מתקבלת כעדות לאופי מוסרי". ביסוס נוסף: "הנימוס חיוני במיוחד עם אנשים זרים". ביסוס ממאמר 3 – "מדובר בצורת ביטוי חיונית מאוד מבחינה חברתית, אך לא אותנטית, מעין שקר הכרחי".

3.

נימוסים	הבעת רגשות	
	יש יסוד של התחשבות בזולת.	המשותף
התחשבות שאינה עמוקה בזולת.	התחשבות עמוקה בזולת.	ההבדלים
ביטוי של ערכים שטחיים בלבד והסתרת רגשותינו האמיתיים.	כנה, טבעית וספונטנית.	

4. א. המאמר דן בשינוי כללי הנימוס והשחרור שחל בהם לאורך השנים. כותב המאמר טוען שהדעה הרווחת היא שהדור הצעיר כיום מנומס פחות מהדור הקודם, אך מוסיף שהטענה הזו קיימת כבר מאות שנים.
- ב. II – הוא מסכים עם הקובלנה הידועה, ובה בעת הוא אינו מאשים את הדור הצעיר.

5. כתיבה ממזגת

חלק שני – לשון

פרק א: חובה – שם המספר ואותיות השימוש
7.

- ארבעה עשר בספטמבר
- תשע מאות תשעים ושניים נשים וגברים
- שלוש
- עשרה אחוזים
- שלושת המקומות
- פי אחד וחצי
- במקום החמישה עשר
- אחד עשר מאמרים
- שבע עשרה שנים
- תשע עצות

פרק ב: תחביר

7. א. תיאור נושא לווואי נושא לווואי מושא + לווואי לווואי (אופן/זמן)
לעיתים התנהגות מנומסת מסתירה את רגשותינו האמיתיים.

ב. (1) **למרות התועלת שבנימוסים הם נתפסו ריקים מתוכן.**

הסוג התחבירי: משפט פשוט

(2) **הנימוסים הם תולדה של עולם מעמדי והייררכי, ואף על פי כן הם**

תודעה של שוויון בין בני אדם.

הסוג התחבירי: משפט איחוי (מחובר)

הקשר הלוגי המשותף: ויתור (הסתייגות)

(3) **אף על פי שיש תועלת בנימוסים, הם נתפסו ריקים מתוכן.**

או:

יש תועלת בנימוסים, למרות זאת הם נתפסו ריקים מתוכן.

8. א. (1) פסוקית לווואי
(2) פסוקית מושא
(3) פסוקית תיאור (סיבה)
(4) פסוקית נושא

ב.

- משפט (1)
- משפט איחוי (מחובר)
- משפט מורכב
- קשר לוגי של סיבה ותוצאה
- (1) נימוס = נושא
- (2) נימוס = לווואי
- (3) לנימוס = מושא

9. א. (1) בניגוד לפשעים פליליים הנימוס נוגע לעניינים שוליים, כמו כללים לניהול שיחה, אופן האכילה וצורת הלבוש.

(2) עניינים שוליים

(3) מושא

- ב. 1. אמור שלום בקידה קלה!
2. השאר את הנעליים בכניסה לבית!
3. אל תפגין רגשות בציבור!
4. בזמן ארוחה שתה את המרק ישירות מן הקערה!

10. א. - עשויה למנוע ; הלכו והתרבו

- לנעימה = נשוא שמני

מבטאות = נשוא פועלי

ב.

(1) לוואי כולל

נימוס הוא צורת ביטוי חיונית, אך לא אותנטית.

(2) תיאור (מקום) כולל

אדם מסיט את מבטו הצידה באוטובוס או ברכבת בשעה שמישהו לידו מנהל שיחה אישית בטלפון.

• קשר של ניגוד

11. א.

פסוקית תיאור תנאי

אם נבחן את התועלת שיש בהתנהגות מנומסת, נוכל להבין את תחום הנימוסים כולו.

ב.

• אדוני הנכבד, כנראה אינך מבין את חומרת המעשה.

• הבעת ספק/אי וודאות

ג. נשוא אוגד

אין ספק שהשילוב בין רגשות ובין נימוסים אינו פשוט.

ד. צריך

יש לתת את הדעת על הבעיה הרצינית שיש לנו.

פרק ג - מערכת הצורות

12. א.

הפועל	השורש	הבניין
מוקנית	ק-נ-י/ה	הופעל
הוקיעו	י/ו-ק-ע	הפעיל
הצטיירו	צ-י-ר	התפעל
מאפשרת	א-פ-ש-ר	פיעל
הואץ	א-י/ו-צ	הופעל
מורה	י/ו-ר-י/ה	הפעיל
להיטרק	ט-ר-ק	נפעל

13. א.

המילה	השורש	הבניין
כללי הנימוס נועדו למנוע חיכוכים מיותרים .	י-ת-ר	פועל
האם התרתה בבנה שאם לא יתנהג בנימוס לא יוכל לצאת עם חבריו.	ת-ר-י/ה	הפעיל
כשאני מבקרת בעיר זרה, אני תרה ברחובותיה	ת-י/ו-ר	פעל (קל)

ב. הפועל: מצויים **הבניין**: פעל (קל)

הפועל: מדובר **הבניין**: פועל

הפועל: נתפסת **הבניין**: נפעל

14. א.

עולים – פועל

עולים – שם עצם

מתמודדים – פועל

מקובלים – שם תואר

ב.

השורש	חלק הדיבור	הפירוש
נ-ע-מ	שם תואר	הפרחים מפיצים ריח נעים
נ-י/ו-ע	פועל	בגלל הערפל כלי הרכב נעים באיטיות

ג. (1) הזכוכית שבירה. משמעות צורן הנטייה : נקבה.

(2)

משמעות המשקל	המשקל	
שם פעולה של בניין פעל (קל).	קְטִילָה	שבירה של השרב.
שמות תואר	קְטִיל	הזכוכית שבירה .

15. א. בעולם העסקים **נוצרים** יחסי קרבה בין לקוחות או משקיעים ממדינות שונות. אולם קרבה זו עלולה **להטעות**. אם אנשי העסקים אינם מכירים את כללי הנימוס של המדינה שבה מתנהל העסק, במקרה הטוב עלולה **להיגרם** אי נעימות, ובמקרה הרע עלול לפרוץ סכסוך **שיוביל** לביטול של עסקה. לכן חשוב ללמוד את כללי הנימוס וההתנהגות של המדינה שבה מנהלים את העסקים. להלן כמה עצות לאנשי עסקים : ביפן אל **תפגינו** רגשות בציבור, בבריטניה הקפידו **להשתמש** בכמה שיותר מילות נימוס, כמו "תודה" ו"בבקשה", ובצרפת **פנו** אל המארחים באופן רשמי.

ב. "**הקניית** נימוסים לילד היא הדרך העיקרית ללמד אותו מה פירושה של **התחשבות בזולת**" אומרת חוקרת בתחום ההורות והמשפחה. "**התנהגות** מנומסת היא ביטוי לערך כבוד האדם וגילוי **הבנה** לצרכים של הזולת. ילד המתנהג בנימוס מבין שלזולת יש **זכויות** בדיוק כמו שלו".
יש שלושה סוגי נימוסים שיש ללמד את הילד : נימוסי שולחן- כיצד לנהוג בעת הארוחה, נימוסי **שיחה** – כל הגינונים הקשורים ב**פנייה** אל הזולת, ונימוסים הקשורים ל**הופעה** החיצונית – קודים של לבוש באירועים שונים. עם זאת חשוב לתת לילד גם מקום ל**ביטוי** אישי ולפיתוח זהות עצמית.

16.

א.

(1)

כינוי

(2)

- הנדסה

- מחיקה

(3)

- מציאה

ב.

(1)

רכבת – שורש ומשקל

רכבל – הלחם בסיסים

כרמלית – בסיס + צורן סופי

(2)

רכבת – מטוס

רכבל – קטנוע

כרמלית – חללית